

Exnr: 6 van 9 Exn

21

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingen- en
Veiligheidsdienst
Kabinet van de Directeur

Bezoekadres:
Frederikkazerne, Gebouw 32
van der Burchlaan 31
Postadres:
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Steller:

059477735

Defensie

Aan Vz en leden CVIN

Datum 27 mei 2005
Ons kenmerk DIS2005011537
Onderwerp Dreigingsinschatting NL krijgsmacht

Hierbij bied ik U de CVIN-bijdrage van de MIVD aan met betrekking tot de dreigingsinschatting van operaties waaraan de Nederlandse krijgsmacht deelneemt.

Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

B. Dedden
Generaal-majoor

Bijlage: 1

Bij beantwoording datum, ons kenmerk en onderwerp vermelden.

Bijdrage AAR/MIVD t.b.v. CVIN 27 mei 2005 (afgesloten 260505, 1200 uur LT)

Land/regio

Irak / Balkan / Afghanistan / Oezbekistan / Soedan / Israël - UNTSO - Libanon / Nederlandse Antillen en Aruba

Titel/onderwerp

Dreiginginschatting operaties Nederlandse krijgsmacht

IRAK

Politieke situatie

(SC) De nieuwe (overgangs)regering die op 3 mei 2005 is beëdigd, is het resultaat van de directe participatie van het Iraakse volk, hetgeen haar legitimiteit wezenlijk versterkt. Het akkoord bezegelt het verbond van de twee winnaars van de verkiezingen, het shi'ietische blok (UIA) en het Koerdische blok (Koerdische Alliantie, KA). Door vertegenwoordigers van de sunnitische bevolkingsgroep, waaronder de Minister van Defensie, en van specifieke shi'ietische groeperingen op te nemen in de regering, wordt het draagvlak onder de Iraakse bevolking verbreed. De regering zal de aandacht vooral richten op het ontwerpen van een nieuwe grondwet, voorzien in augustus 2005

(SC) De huidige saamhorigheid is echter kwetsbaar. Ondanks het regeerakkoord kunnen persoonlijke machtspelletjes en de bekende twistpunten in de loop van dit jaar de slagvaardigheid en cohesie ondermijnen. De status van Kirkuk, de federatieve staatsvorm, de bevoegdheden van het centrale gezag, en de rol van de islam bij de wetgeving zullen hoe dan ook discussiepunten blijven en bij het opstellen van de nieuwe grondwet in de zomer (wederom) opspelen. Weliswaar bestaan er nu in Irak formele democratische structuren, maar er is nog geen democratische cultuur. De praktijk van functietoewijzing conform de etnisch-religieuze verhoudingen, kan de slagvaardigheid van de regering bovendien belemmeren. Niettemin mag worden aangenomen dat de regering in staat zal zijn de voor haar liggende taken uit te voeren tot aan de nieuwe verkiezingen.

(SC) Een positieve ontwikkeling is de voorzichtige bereidheid van sunnitische oppositiekringen om een dialoog met de Iraakse autoriteiten en de VS te starten. Het betreft hier met name Iraaks-nationalistisch ingestelde groeperingen die een uitweg zoeken uit de impasse en bereid lijken te zijn het politieke pad te kiezen.

(SC) De verwachting voor dit jaar is dat de effectiviteit van de -bij tijd en wijle ongetwijfeld instabiele- regering beperkt zal zijn door machtsstrijd tussen de verschillende deelnemende partijen en hun exponenten in de regering. Het politieke proces zal echter naar verwachting -hoewel traag- progressie blijven maken. De politieke participatie van de sunnitische bevolkingsgroep zal toenemen, hetgeen een positieve uitwerking zal hebben op de veiligheidssituatie, maar het geweld van radicaal-islamitische elementen (Zarqawi) zal voortduren. Indien het tijdplan voor het ontwerp van een grondwet zal worden aangehouden, bestaat er een reële kans dat in het grondwetsontwerp een aantal twistpunten slechts in algemene en multi-interpretabele termen wordt benoemd. Daarvan wordt dan de praktische invulling overgelaten aan de volgende (definitieve) regering. Indien de betrokken partijen een gedetailleerd grondwetsontwerp nastreven, is het denkbaar dat het gehele tijdplan met zes maanden zal worden vooruitgeschoven, inclusief de verkiezingen die dan pas in juni 2006 zullen plaatsvinden.

Veiligheidssituatie

(SG) De stijging van het geweld die in april is ingezet, heeft de eerste weken van mei aangehouden. Hoewel het aantal incidenten slechts beperkt is gestegen, is vooral het aantal slachtoffers (zowel doden als gewonden) opvallend toegenomen. Zolang het verzet meent dat het zijn doelen kan bereiken door veel slachtoffers te veroorzaken, zal men hiermee doorgaan. Omdat de komende periode van de kant van de nieuwe regering initiatieven op veiligheidsgebied worden verwacht, zal het verzet zich voornamelijk daartegen richten. Het geweld zou zich daardoor (nog) meer op Bagdad (regeringszetel) kunnen concentreren.

(SC) Het normbeeld ten aanzien van de *International Zone (IZ)*, *Camp Rustamiya* en de routes daar naartoe is ongewijzigd gebleven. De veiligheid van het Nederlandse militair personeel in Bagdad, met

name bij verplaatsingen tussen locaties in gebruik bij de *Multi National Forces in Iraq* (MNFI) en de *Nato Training Mission in Iraq* (NTMI), blijft nadrukkelijk een punt van zorg. Er vinden regelmatig aanvallen plaats op MNFI-locaties en op de routes daartussen. Het Iraakse verzet zal ook de NTMI zien als een geval van ongewenste buitenlandse aanwezigheid, of zelfs als niets anders dan een ander deel van de MNFI, en deze missie aanvallen als men daartoe de mogelijkheid ziet.

BALKAN

(SG) In het geval van terroristische acties op de Balkan zal de Amerikaanse presentie waarschijnlijk als primair doel worden gezien. Daarbij kan echter ook (gecoloceerd) Nederlands personeel slachtoffer worden. De terroristische dreiging in Bosnië-Herzegovina en Kosovo, waar Nederlandse militairen werkzaam zijn op het hoofdkwartier van KFOR en bij de *European Union Monitor Mission* (EUMM), wordt onveranderd als gemiddeld ingeschat. Voor Macedonië, waar Nederlandse eenheden (KMar) en politiepersoneel actief zijn binnen de EU-politiemissie Proxima, wordt deze nog steeds als laag ingeschaald. Hoewel met aanslagen voortdurend rekening dient te worden gehouden, is er op basis van de huidige informatie geen sprake van een verhoogde terroristische dreiging.

(SC) In december 2004 heeft Hoge Vertegenwoordiger Paddy Ashdown andermaal sancties uitgevaardigd tegen Bosnië-Herzegovina. Aanleiding voor deze sancties was het feit dat het land nog altijd niet heeft voldaan aan de criteria voor toetreding tot het "*Partnership for Peace*" (PfP)-programma van de NAVO. De sancties waren in de praktijk uitsluitend gericht tegen de Bosnisch-Servische republiek (RS). Zij moesten vooral de bescherming van prominente verdachten van oorlogsmisdaden zoveel mogelijk beperken. Deze maatregelen vormen een bedreiging van de vitale belangen van prominente Bosnisch-Servische politici en resulteerden aanvankelijk in de terugtrekking van deze functionarissen uit bestuursorganen op RS- en nationaal niveau. Inmiddels zijn de politici weer teruggekeerd in het nationale bestuur en werd een nieuwe RS-regering gevormd. Bovendien zijn enkele Bosnisch-Servische verdachten van oorlogsmisdaden overgedragen aan het Internationaal Joegoslavië Tribunaal (ICTY). Toch moet er rekening mee worden gehouden dat nieuwe sancties tegen met name de RS worden uitgevaardigd, zeker nadat de Bosnische Serviërs onlangs weigerden medewerking te verlenen aan de door de Internationale Gemeenschap (IG) gepropageerde politiehervormingen.

(SC) Bovendien blijft ondertussen sprake van een vergelijkbare confrontatie tussen Ashdown en de Bosnisch-Kroatische top. Aanleiding is het door Ashdown opgelegde ontslag van de Kroatische vertegenwoordiger in het Bosnische presidium, Dragan Covic, die wordt verdacht van financiële malversaties. Dit heeft geleid tot protesten van Bosnisch-Kroatische zijde en zelfs een uitnodiging van de Bosnisch-Kroatische partij HDZ BiH tot het ontslag van Ashdown. Er is echter geen reden om aan te nemen dat de Bosnische Kroaten een terugkeer beogen naar de non-coöperatieve opstelling van een aantal jaren geleden. Zolang de leidende positie van de HDZ BiH in de Bosnisch-Kroatische gemeenschap en de semi-autonomie van de door Bosnische Kroaten gedomineerde delen van het land niet in het geding komen, zal de HDZ BiH naar verwachting water bij de wijn blijven doen.

(SC) Gewelddadige acties versus internationaal personeel zijn tot op heden in Bosnië-Herzegovina uitgebleven. Met dergelijk incidenten moet echter rekening worden gehouden wanneer de vitale belangen van bevolkingsgroepen en hun elites daadwerkelijk bedreigd worden. Naar verwachting zullen er zich in Bosnië-Herzegovina geen grootschalige (gewelddadige) protesten voordoen indien EUFOR erin zou slagen prominente van oorlogsmisdaden verdachte personen te arresteren. Relatief kleinschalige (bom)incidenten komen regelmatig voor in met name Sarajevo en omgeving, waarbij de IG tot dusver geen (direct) doelwit is geweest. Over het algemeen houden dergelijke gebeurtenissen verband met (interne conflicten binnen) de georganiseerde misdaad.

(SC) Op 8 maart jl. werd een aanklacht van het Internationaal Joegoslavië Tribunaal (ICTY) tegen de Kosovaarse premier Ramush Haradinaj geopenbaard, waarna deze direct zijn functie neerlegde. Sinds het daaropvolgende, vrijwillige vertrek van Haradinaj naar Den Haag is de situatie in Kosovo relatief rustig gebleven. Aangenomen wordt echter dat de duur van Haradinajs verblijf in Den Haag mede bepalend is voor de coöperatieve houding van de etnisch-Albanese bevolking. Het merendeel van de etnische Albanesezen acht de populaire Haradinaj onschuldig en gaat ervan uit dat hij op korte termijn in Kosovo tijdelijk onder huisarrest wordt geplaatst. Deze gedachte wordt verder gevoed door de recent door het ICTY aan Haradinaj verleende toestemming om de begrafenis van zijn vermoorde broer in Kosovo bij te wonen.

(SC) De vraag of de voormalige premier op borgtocht wordt vrijgelaten zal een doorslaggevende rol spelen bij de organisatie van demonstraties door (met name) de Kosovaarse veteranenorganisaties (ShVL). In het verleden hebben (grootschalige) protestacties geleid tot onlusten. Gebleken is dat ondergrondse etnisch-Albanese structuren nog steeds in korte tijd hun netwerken kunnen mobiliseren. Deze netwerken komen in belangrijke mate overeen met de ten tijde van de strijd tegen de Serviërs gevestigde UCK-structuren. Ook de aanhoudende onduidelijkheid over de definitieve status van Kosovo kan leiden tot protesten gericht tegen de IG, zeker zolang een datum voor de statusonderhandelingen niet is vastgesteld. De kans op nieuwe geweldsuitbarstingen in Kosovo blijft onverminderd hoog.

(SC) Ook de recente reeks (bom)aanslagen vormt een bedreiging voor de fragiele veiligheidssituatie in Kosovo. Aangenomen wordt dat aan politieke partijen gelieerde gewapende groepen verantwoordelijk zijn voor de aanslagen en trachten de politieke toestand te manipuleren. Aanslagen zullen naar verwachting leiden tot onrust onder de etnisch-Albanese bevolking. Dit geldt in het bijzonder voor incidenten met een inter-etnisch karakter, die in het verleden werden uitgebuit voor nationalistische doeleinden. De kans bestaat dat demonstraties en/of aanslagen uit etnisch-Albanese hoek zich (direct) zullen richten tegen de internationale presentie, met name in relatie tot het Haradinaj-dossier en de statuskwessie, terwijl ook inter- en intra-etnisch geweld niet kan worden uitgesloten.

(SC) In Kroatië heeft het uitstel van onderhandelingen over toetreding tot de EU tot dusver niet in (gewelddadige) protesten geresulteerd. Eerder had de zogenaamde 'Kroatische Radicale Beweging' bedreigd aanslagen te zullen plegen op Europese burgers die verblijven in Kroatië. Hierbij werden specifiek Nederlanders als doelwit genoemd, omdat Nederland onderdak biedt aan het ICTY. De dreigbrief blijkt eerder symptomatisch voor de toegenomen kritiek onder Kroaten op zowel het eisenpakket van de EU als pro-EU landgenoten, dan dat het schrijven de voorbode zou kunnen vormen voor gewelddadige acties tegen EU-burgers, inclusief Nederlanders.

AFGHANISTAN

(SC) De reeds eerder gemelde opleving van het aantal tegen de regering en ISAF- en Coalitietroepen uitgevoerde aanvallen houdt nog steeds aan. In de omgeving van Kabul blijft het aantal incidenten laag, hoewel ook Kabul de afgelopen week is opgeschrikt door een nieuwe, en nog niet opgeloste gijzeling. In dit geval betreft het een Italiaanse NGO-medewerkster. Ook blijven (weinig succesvolle) raketaanvallen een actueel gegeven. Verder werden in een aantal grotere Afghaanse steden heftige en gewelddadige anti-Amerikaanse demonstraties gehouden als spin-off van het vermeende ontheiligen van de Koran. Ook in Kabul hebben demonstraties plaatsgevonden, die echter een rustiger verloop kenden. Elders in het land, met nadruk op de zuid-oostelijke grensgebieden, blijven de *Opposing Militant Forces* (OMF) aanvallen uitvoeren. Toch zorgt ook het, weliswaar nog niet formeel bekend gestelde, verzoeningsprogramma van de regering-Karzai in de richting van de gematigde componenten binnen Taliban en Hezb-e-Islami nog steeds voor verwarring binnen deze groeperingen. Er wordt regelmatig melding gemaakt van zich overgeevende (voormalige) Taliban kaders. Daarbij wordt niet uitgesloten dat de overblijvende Taliban zich op termijn juist harder (en met radicalere middelen) zullen gaan verzetten. Het succesvol verlopende *Disarmament, Demobilisation en Reintegration* (DDR) programma leidt tot een toename van het aantal niet-geïntegreerde strijders. In enkele gevallen zoeken die hun heil bij de OMF of aansluiting bij lokale milities. Derhalve zal na de afronding van het DDR-proces een follow-up programma voor de verdere ontmanteling van de milities worden gestart.

(SC) In Afghanistan moet in alle inzetgebieden voortdurend rekening worden gehouden met voortzetting van het geweld, zoals (*Vehicle Borne Improvised Explosive Devices*, VBIED)-aanslagen en raketbeschietingen. Vliegtuigen en helikopters dienen rekening te houden met de mogelijke vijandelijke inzet van klein kaliber wapens (KKW). Ook de aanwezigheid van luchtafweersystemen en *Man Portable Air Defence Systems* (MANPADS) blijft reden voor waakzaamheid. Tijdens het verblijf aan de grond op *Kabul International Airport* bestaat er een beperkt risico van beschieting van het complex met raketten, voornamelijk uit noordoostelijke richting. Het normbeeld betreffende het verantwoordelijkheidsgebied (AOR) van ISAF is ongewijzigd. Naast de mogelijke inzet van KKW en draagbare antitankwapens (RPGs), dient onverminderd rekening te worden gehouden met raketbeschietingen vanaf de rand van de AOR van *Kabul Multinational Brigade*, KMNB. Ook worden er nog altijd pogingen ondernomen om ISAF-voertuigen aan te vallen met behulp van IEDs, die langs de weg worden ingegraven en van afstand tot ontploffing worden gebracht. Het risico van zelfmoordaanslagen en ontvoeringen blijft aanwezig.

(SG) In de provincie Baghlan zijn de activiteiten van de OMF nog steeds uitermate beperkt in aantal. Wel blijft de onduidelijke positie van krijgsheer Amir Gul in de provincie tot onrust leiden. Regelmatig vinden er in Afghanistan, en dus ook in de provincie Baghlan, incidenten plaats die in verband staan met criminaliteit, vaak gerelateerd aan drugsteelt en -handel. Meestal richt het geweld zich niet direct tegen de aanwezige buitenlanders. Opmerkelijk was het ongeluk in de munitie-opslagplaats van voormalig krijgsheer Jalal, waarbij enkele tientallen dodelijke slachtoffers vielen. Zonder te veronderstellen dat het hier om een aanslag gaat, heeft dit grootschalige ongeluk wel de blik gericht op de aanwezigheid van veel meer slecht bewaakte, en onveilig ingerichte, munitie-opslagplaatsen.

(SG) De drugsbestrijdingscampagne van de regering kan nog steeds aanleiding geven tot moeilijkheden met benadeelde partijen. Deze kunnen het PRT gaan zien als 'tegenpartij' in die campagne. Dit risico zal in voorjaar en zomer stijgen, omdat in die periode de papaver geoogst wordt en de bedrijvigheid in deze bedrijfstak zal toenemen. Het grootste fysieke risico voor het Nederlandse PRT in Pul-e Khumri gaat uit van raketten (107 - 122 mm) waarmee de compound onder vuur zou kunnen worden genomen, en van IEDs langs de weg. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met criminaliteit, zoals roofovervallen en met de mogelijke gevolgen van de anti-drugscampagne in de provincie. De houding van de bevolking ten opzichte van het PRT is nog steeds positief, al zijn de hooggespannen verwachtingen van de bevolking intussen getemperd door het uitblijven van merkbare verbeteringen in hun leefsituatie sinds de komst van het PRT. Op 26 mei vond in Baghlan een doelgerichte aanslag plaats op een Nederlands konvooi. Een waarschijnlijk op afstand gecontroleerd explosief is tot ontploffing gebracht toen de Nederlands voertuigen passeerden. Bij de aanslag zijn een tweetal Nederlandse militairen gewond geraakt.

(SG) Voor wat betreft het inzetgebied van de Nederlandse deelname met *Special Forces* aan de *Operation Enduring Freedom* (OEF) in de provincie Kandahar geldt dat de incidentenaantallen redelijk stabiel gebleven zijn na de eerdere stijging in april. Er werd de afgelopen periode wel een stijging van IED-incidenten waargenomen. De door de coalitietroepen en Afghaanse veiligheidsorganisaties in begin mei uitgevoerde militaire operaties lijken enig effect te hebben op OMF-activiteiten in het noordelijk deel van de provincie Kandahar. De militaire operaties tegen de OMF, zoals deze momenteel in Zabul en Uruzgan uitgevoerd worden, kunnen mogelijk een zelfde resultaat opleveren. Naar verwachting zullen de OMF zich echter op termijn in de gebieden waar nu operaties gaande zijn, weer hergroeperen. Er zijn in zuid Afghanistan aanhoudend meldingen waarin gewaarschuwd wordt voor nieuwe aanvallen van de OMF op coalitietroepen, Afghaanse overheidsorganisaties en hulporganisaties. Dit geldt ook voor het NL operatiegebied.

OEZBEKISTAN

Onlusten in de Ferghana-vallei

(O) In mei zijn bij onlusten op verschillende plaatsen in de Ferghana-vallei een groot aantal slachtoffers gevallen. Vooral in de stad Andizjan zouden bij confrontaties tussen opstandelingen en het leger honderden doden zijn gevallen. Het daadwerkelijk aantal slachtoffers is moeilijk te bepalen omdat onafhankelijke gegevens hierover ontbreken. Al enige tijd werd in Andizjan gedemonstreerd tegen de arrestatie van een groep van 23 lokale zakenlieden die ervan verdacht werden banden te onderhouden met de verboden fundamentalistische beweging Hizb-ut Tahrir. De protesten kregen op 12 mei jl.

een gewelddadig karakter toen demonstranten een politiekantoor en een legerbarak binnenvielen en daar grote hoeveelheden wapens en munitie in handen wisten te krijgen. Vervolgens werd een gevangenis overvallen, waarbij honderden gevangenen werden vrijgelaten, en werd het gouvernementsgebouw ingenomen. Op 13 mei jl. werd door het leger de opstand met harde hand neergeslagen. Het leger zou op de duizenden demonstranten hebben geschoten die zich op het plein voor het gouvernementsgebouw hadden verzameld. De orde in de stad is inmiddels hersteld. Ook vanuit andere plaatsen in de Ferghana-vallei werden opstanden gemeld. Als gevolg van het feit dat de Oezbeekse autoriteiten het gebied zoveel mogelijk gesloten houden voor de buitenlandse pers, zijn hierover echter nauwelijks nadere gegevens bekend. Wel werd bekend dat op 19 mei jl. het Oezbeekse leger de grensplaats Korasuv weer had ingenomen nadat deze eerder door opstandelingen was bezet.

(O) De Ferghana-vallei is een dichtbevolkt gebied, ingeklemd tussen de buurlanden Tadzjikistan en Kirgizië. De vallei is erg vruchtbaar, in tegenstelling tot de omliggende bergachtige gebieden en woestijnen. In de tijd van de Sovjet-Unie heeft de traditionele landbouw plaats moeten maken voor het grootschalig verbouwen van katoen. Na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie is de katoenindustrie echter grotendeels stil komen liggen en is er sprake van een grote werkeloosheid. Als gevolg van overmatig gebruik van pesticiden zijn de bodem en het grondwater ernstig vervuild.

(O) Het islamitische geloof is voor de bevolking in de Ferghana-vallei van grotere betekenis dan voor de Oezbeken elders in het land. Gecombineerd met de sociale en economische problemen vormt dit deel van het land een voedingsbodem voor fundamentalistische en extremistische organisaties waarvan de Hizb-ut Tahrir de belangrijkste is. Deze organisatie streeft naar een wereldkalifaat waarin geen plaats is voor seculiere leiders en de grenzen moeten worden afgeschaft. Hoewel de regering de organisatie gelijkschakelt aan de aan al-Qa'ida gelieerde 'Islamitische beweging van Oezbekistan' (IMU), is de Hizb-ut Tahrir een geweldloze organisatie. Omdat de Oezbeekse president Karimov de Hizb-ut Tahrir ervan beschuldigt deze (en ook eerdere) ongeregeldeheden te hebben veroorzaakt, wordt de beweging samen met andere oppositionele en (in sommige gevallen ook) democratische bewegingen vervolgd. Het regime houdt grote groepen tegenstanders gevangen, waarbij volgens internationale organisaties op grote schaal mensenrechten worden geschonden.

(SC) Ondanks de beschuldigingen van president Karimov aan het adres van fundamentalistische bewegingen als de Hizb-ut Tahrir, moeten de oorzaken van de onrust primair worden gezocht in de grote sociale en economische problemen waarmee de bevolking in de Ferghana-vallei te kampen heeft. De harde lijn van de regering tegen elke vorm van oppositie veroorzaakt veel onvrede onder de bevolking waardoor vooral de islamitische bewegingen meer gehoor vinden onder de burgers. Feitelijk bereikt Karimov met zijn repressieve beleid dus het tegenovergestelde effect.

(SC) De aanslagen van 9/11 hebben Karimov het excuus gegeven om de binnenlandse oppositie, die nu als terroristen konden worden omschreven, nog harder aan te pakken. Als belangrijke partner in de strijd tegen de Taliban in Afghanistan en het internationaal terrorisme, is Karimov niet bevreesd voor al te veel (en aanhoudende) buitenlandse kritiek op zijn beleid. Hoewel in eerste reacties op de ontwikkelingen in Oezbekistan ook vanuit het Westen (inbegrepen de VS) de nodige kritiek is geuit op het optreden van Karimov, zal deze de onlusten in de Ferghana-vallei naar verwachting aangrijpen om de oppositie nog intensiever te vervolgen. Een nieuwe arrestatiegolf is dan ook te verwachten. Politieke en/of economische hervormingen lijken onder dit regime nagenoeg uitgesloten.

(SC) Intussen zou de gezondheidstoestand van Karimov te wensen overlaten en zou er al sprake zijn van een strijd om zijn opvolging. Het is echter de verwachting dat een eventuele opvolger eenzelfde restrictief beleid zal voeren. Er is, in tegenstelling tot landen waar recent een omwenteling heeft plaatsgevonden (zoals Georgië, Oekraïne en in mindere mate Kirgizië), in Oezbekistan geen democratische oppositie die in staat moet worden geacht de macht over te nemen. Toch is Karimov bevreesd voor eventuele spillover effecten van deze machtswisselingen. Zo is de Kirgizische stad Osh, waar de val van het Kirgizische bewind werd ingeluid, maar ongeveer veertig kilometer van Andizjan verwijderd.

(SC) Er zijn op dit moment geen aanwijzingen dat de veiligheidssituatie in de zuidelijke stad Termez (waarvan het vliegveld veelvuldig door de KLu in het kader van ISAF wordt gebruikt) is verslechterd als gevolg van de problemen in de Ferghana-vallei. Een politieke omwenteling in Oezbekistan of een

eventueel overlijden van president Karimov zou daarin verandering kunnen brengen, maar daarvoor ontbreken -zoals aangegeven- indicaties.

SOEDAN

(SC) Hoewel de ondertekening op 9 januari jl. van de *Comprehensive Peace Agreement* (CPA) tussen de regering van Khartoum en de *Sudan People's Liberation Movement/Army* (SPLM/A) moet worden gezien als een historische mijlpaal, verloopt de implementatie daarvan nog uiterst traag. Wat betreft de CPA heeft het aanvankelijk voorzichtige optimisme plaats gemaakt voor een zeker realisme, met name vanwege deze langzame en moeizame implementatie ervan. Voorts zijn er in Soedan nog tal van andere conflicten die ook een oplossing behoeven, waaronder de Darfur crisis en de rebellie in het oosten van Soedan.

(SC) Positieve ontwikkeling is de aanwezigheid sinds begin april van het SPLM/A in Khartoum om de integratie van het Zuiden in de verschillende transitie-instituten tot stand te brengen. Zij het met een forse achterstand, zijn partijen uiteindelijk sinds begin mei gestart met een gezamenlijke commissie, de *National Constitutional Review Commission* (NCRC), die in zeven weken een nieuwe Grondwet moet voorbereiden. Deze Grondwet moet de wettelijke basis gaan vormen voor de komende interimperiode van zes jaar.

(SC) Partijen hebben aangekondigd dat de regering van nationale eenheid op 9 juli a.s. zal aantreden, waarmee de interimperiode aanvangt. Het ziet er echter naar uit dat de deadline van 9 juli niet zal worden gehaald. Immers, tijdens de inaugurele sessie van de NCRC op 30 april jl. waren verschillende oppositiegroeperingen in Soedan afwezig. De gezamenlijke oppositie had besloten tot een boycot van de commissie, omdat deze geen juiste afspiegeling van het Soedanese politieke landschap zou zijn. Zij eisen meer plaatsen in de commissie voor derden uit Noord- en Zuid Soedan. Dat de deadline niet wordt gehaald behoeft niet bij voorbaat ongunstig te zijn. Met het oog op het draagvlak voor de CPA, moeten Khartoum en het SPLM/A de tijd worden gegund om waar mogelijk andere partijen aan boord te krijgen.

(SC) Ook inzake de Darfur crisis klinken gematigd positieve geluiden. Een bemiddelingspoging van de Libische leider Khadafi heeft op 11 mei geleid tot een akkoord van de belangrijkste rebellen-groeperingen *Sudan Liberation Movement/Army* (SLM/A) en *Justice and Equality Movement* (JEM) en lokale vertegenwoordigers van de deelstaten van de regio Darfur. In dit akkoord verplichten de ondertekenaars zich te zullen houden aan alle tot dusverre getekende overeenkomsten, met name de staakt-het-vuren overeenkomst van 8 april 2004, zodat de humanitaire hulp aan de noodlijdende bevolking in de regio niet meer wordt belemmerd. Na besprekingen in diezelfde week te Rome met de RK Sant'Egidio gemeenschap kondigden SLM/A en JEM op 13 mei aan, bereid te zijn onder voorwaarden vredesonderhandelingen onder auspiciën van de Afrikaanse Unie (AU) in Abuja (Nigeria) te hervatten. Voorts verklaarden zij het verzoek van de IG om versterking en uitbreiding van het mandaat van de AU-vredesmissie in Darfur, *African Union Mission in Sudan* (AUMIS), te steunen.

(O) De door de AU in Tripoli (Libië) georganiseerde conferentie van zeven Afrikaanse landen (Egypte, Libië, Soedan, Nigeria, Eritrea, Tsjad en Gabon) over de kwestie Darfur is vervolgens op 17 mei akkoord gegaan met een nieuwe onderhandelingsronde tussen Khartoum en de twee rebellenbewegingen, die zal plaatsvinden op 30 mei a.s. in Abuja. SLM/A en JEM hadden ervoor gekozen van de conferentie weg te blijven, maar zullen wel op 30 mei deelnemen. In de slotverklaring van de conferentie werden de rebellen opgeroepen onderhandelaars af te vaardigen met een mandaat van het hoogste niveau. De conferentie negeerde oproepen van de SLM/A om de verdachten van oorlogsmisdaden voor het Internationaal Strafhof te brengen, maar sprak wel uit dat deze moeten worden berecht binnen de context van de nationale wettelijke en gerechtelijke systemen. Voorts werd de versterking en uitbreiding van het mandaat van AUMIS onderschreven, maar de inmenging van niet-Afrikaanse troepen in de kwestie Darfur verworpen.

(SC) Of met de aankomende onderhandelingen een duurzame oplossing voor de crisis in Darfur kan worden bereikt, is twijfelachtig. De gewenste signaalwerking van de tot dusverre geboekte politieke vorderingen heeft vooralsnog niet geleid tot een verbetering van de humanitaire- en veiligheidssituatie in Darfur. Nog steeds zijn Arabische milities en rebellenbewegingen verantwoordelijk voor kleinschallige

ge aanvallen en gewelddadigheden jegens burgers en hulpverleners. Ook spant de Soedanese regering zich nog onvoldoende in om de activiteiten van de aan haar loyale milities, die verantwoordelijk zijn voor het meeste geweld tegen burgers, aan banden te leggen.

(SC) Daarnaast zijn alle overeenkomsten die door de conflictpartijen zijn ondertekend tot dusverre aan te merken als een 'lippendienst' aan de IG. Nog steeds zijn legio factoren aanwezig die de nieuwe onderhandelingsronde kunnen doen mislukken. Zo zijn er de spanningen aangaande het niet aanvaarden door Khartoum van de VN-resoluties 1591 (sancties) en 1593 (Internationaal Strafhof). Vooral nog lijkt vooral de SLM/A, ondanks de getoonde bereidheid tot onderhandelen, nog steeds op het standpunt te staan dat van een dialoog geen sprake kan zijn voordat de verantwoordelijken voor de wandaden in Darfur worden vervolgd door een internationaal tribunaal. Dit is voor Khartoum (vooral nog) onacceptabel. Daarnaast ontbreekt nog steeds een gezamenlijke politieke agenda en sterk leiderschap aan de kant van de rebellen. Dit zijn redenen om aan te nemen dat de veiligheidssituatie in de regio Darfur binnenkort niet werkelijk zal stabiliseren.

(O) De AU die AUMIS snel wil uitbreiden (van circa 3.300 naar 7.700 man in september as.) om de veiligheidssituatie in Darfur onder controle te brengen, ontbeert vooral transportmiddelen. Reden waarom AU-voorzitter Konaré onlangs de NAVO om logistieke steun heeft gevraagd. De NAVO heeft op 18 mei bereidheid getoond de AU-missie logistiek te ondersteunen en intern opdracht gegeven in overleg met de AU, VN en EU daarvoor opties uit te werken. De mogelijke NAVO-steun betreft luchttransport, hulp bij planning, huisvesting en communicatiemiddelen. De NAVO komt na de AU-top in Addis Abeba (Ethiopië) op 26 mei met een formele beslissing over de gevraagde ondersteuning.

(SC) Voor wat betreft de versterking en uitbreiding van het mandaat van AUMIS is de verwachting, dat hierdoor op langere termijn een verbetering van de humanitaire- en veiligheidssituatie kan worden gerealiseerd. Zolang deze versterking en uitbreiding met volledige instemming van Khartoum geschiedt, is het prestige van het regime in het geding en zal op medewerking van Khartoum kunnen worden gerekend. Mocht echter op enig moment een internationale inzet aan Khartoum worden opgedrongen, zal, zeker indien hierbij het geweldsmonopolie van het regime wordt aangetast, naar verwachting een andere houding worden aangenomen. In dat geval kunnen zich (gewelds)incidenten gaan voordoen om de onjuistheid van dit opdringen te onderstrepen. Momenteel lijkt het doel om inderdaad met volledige instemming van Khartoum te handelen, zodat vooralsnog geen negatieve veranderingen in het veiligheidsbeeld worden verwacht.

ISRAËL / UNTSO / LIBANON

(SG) De situatie op de Golan Hoogte is relatief stabiel. Met UNDOF/UNTSO in de rol van supervisor zetten alle betrokken partijen zich in om zoveel mogelijk de rust te bewaren rond de Golan. Als reactie op het aanbod van de Syrische president Assad (december 2004) dat deze, zonder eisen vooraf, bereid is tot vredesoverleg met Israël, heeft premier Sharon aangegeven daartoe onder voorwaarden genegen te zijn. Zijn belangrijkste voorwaarde is dat Syrië de steun aan radicale groepen (Hezbollah, Palestijnen) staakt. Deze eis wordt door de VS onderstreept. Dit Amerikaanse standpunt kwam ook ter sprake tijdens het overleg tussen president Bush en de Palestijnse president Abbas op 26 mei jl. in Washington. Abbas heeft baat bij beëindiging van de Syrische steun, omdat de radicale Palestijnen Abbas dwarszitten bij de hervorming van de Palestijnse Autoriteit. Ook Egypte en Jordanië dringen er bij Syrië op aan de steun aan genoemde groepen te beëindigen.

(SG) Met de door de Palestijnse Autoriteit en Israël hervatte dialoog, die moet resulteren in een permanente wapenstilstand gevolgd door hernieuwd *road map*-overleg, is de druk op Syrië toegenomen. Deze ontwikkeling lijkt een extra reden voor Syrië te zijn geweest om onlangs met Jordaanse bemiddeling geheim direct contact met Israël aan te gaan. Voor Israël heeft echter de terugtrekking uit de Gaza Strook, volgens plan te beginnen in augustus a.s. en af te ronden in de herfst van dit jaar, prioriteit. Er zijn overigens duidelijke aanwijzingen dat Israël Abbas en zijn PA-leiding hierbij betreft. Het doel is chaos bij de terugtrekking te voorkomen, zodat de PA de controle in Gaza behoudt.

(SC) Aangaande de Syrische rol in Libanon is van belang, dat alle Syrische troepen inmiddels zijn teruggetrokken. In hoeverre dit een blijvende situatie is of dat op termijn – bijvoorbeeld na een officieel verdrag – wederom sprake zal zijn van een (geringe) Syrische presentie, is nu niet in te schatten. Met

de terugtrekking is in militair opzicht de Syrische rechterflank verzwakt. Door het ontmantelen van radarposten ontstaat een "gat" in de Syrische luchtverdedigingsketen. Daardoor zullen eventueel via het Libanese luchtruim binnendringende (Israëlische) vliegtuigen voor een langere tijd door de Syrische luchtverdediging onopgemerkt kunnen blijven.

(SC) De Libanese Hezbollah zet haar behoudzame opstelling in de nationale politieke constellatie van Libanon voort en wenst geen stelling te nemen in (interne) politieke conflicten. Hezbollah heeft – ondanks haar parlementaire vertegenwoordiging – nimmer deelgenomen aan een Libanese regering. Zeker in de huidige situatie zal Hezbollah zo lang mogelijk willen voorkomen keuzes te doen die op termijn haar opties kunnen beperken.

(SC) In het Libanees-Israëlische grensgebied, in het bijzonder de enclave 'Shebaa-boerderijen' die door Israël wordt bezet, voert Hezbollah incidenteel acties tegen *Israeli Defence Forces* (IDF)-eenheden uit, zoals laatstelijk in mei. Zoals gebruikelijk leidde dit tot Israëlische vergeldingsacties tegen Hezbollah-doelen in Libanon. Tot dusver echter wensen alle betrokken partijen verdere escalatie in dit gebied te voorkomen. Er zijn geen indicaties voor een expliciet tegen Nederlandse belangen / Nederlandse UNTSO-waarnemers gerichte dreiging.

NEDERLANDSE ANTILLEN EN ARUBA

(SC) De Benedenwindse Eilanden maken volgens Venezuela deel uit van haar veiligheidszone. Vanwege de aanwezigheid van de Amerikaanse militaire *Cooperative Security Locations* (de voormalige FOL's) op de luchthaven van Curaçao en op Aruba, die volgens Venezuela deel uitmaken van Amerikaanse militaire plannen tegen haar, heeft het verbale geweld tegen de VS ook repercussies voor deze eilanden. Van militaire intenties is geen sprake, maar wel is Venezuela uiterst gevoelig voor ontwikkelingen op en rond de eilanden. Er zijn recente aanwijzingen dat Venezuela tracht door steun aan en beïnvloeding van lokale politieke partijen het politiek draagvlak voor de aanwezigheid van de Amerikaanse militaire faciliteiten te verminderen om daarmee op langere termijn de sluiting ervan te bewerkstelligen. Ook is een afnemende bereidheid merkbaar om militair samen te werken met de Koninklijke Marine, omdat deze als bondgenoot van de Amerikanen wordt gezien.

(SC) Vanaf begin 2005 bevinden de politieke relaties tussen de VS, Venezuela en de Nederlandse Antillen zich in een delicate fase. Vice-premier Errol Cova van de Nederlandse Antillen hekelde in februari de aanwezigheid van de Amerikaanse FOL op Curaçao. Premier Etienne Ys riep zijn vice-premier hiervoor ter verantwoording aangezien hij zich daarmee onbevoegd bemoeide met buitenlands beleid, een Koninkrijkstaak. Begin maart 2005 was er een incident met het havenbezoek van het Amerikaanse vliegdekschip USS Saipan. De Venezolaanse consul-generaal op Curaçao, Lorenzo Angiolillo Fernandez, noemde dit (onaangekondigde) bezoek "pure intimidatie van de VS gericht tegen Venezuela". Naar aanleiding van dit bezoek bracht een Venezolaanse parlementaire delegatie een bezoek aan Curaçao.

(SC) Na het referendum over de toekomstige staatkundige veranderingen op 8 april j.l., waarbij een meerderheid van de bevolking van Curaçao zich uitsprak voor een 'status aparte', heeft de Venezolaanse regering, door tussenkomst van de consul, enkele Curaçaose politieke partijen die "gelieerd zijn aan het Bolivariaanse proces" uitgenodigd voor een bezoek aan het buurland. Hoewel geen enkele Curaçaose politieke partij officieel gelieerd is aan de MVR van president Chávez, waren de PLKP, de MAN, de Partido Independensha, Pueblo Soberano en de FOL op de uitnodiging ingegaan. Tijdens dit bezoek heeft vice-premier Cova (PLKP) enkele opmerkelijke uitspraken gedaan waarmee hij wederom de Nederlandse Antillen (en het Koninkrijk) compromitteerde. De Venezolaanse consul-generaal had daarnaast verklaard dat "Curaçao Venezuela steunt in de strijd tegen de bedreigingen van president Bush".

(SC) Als gevolg van het omstreden optreden van Cova in Venezuela ontstond op Curaçao een kabinetscrisis, waarbij Cova geen van zijn uitspraken terugnam. Doordat uiteindelijk een kabinetsmeerderheid op Statenniveau een motie van wantrouwen aannam tegen Cova, stapte de vice-premier, tezamen met diens staatsecretaris, uit het kabinet. Op Eilandsniveau heeft de coalitie door het wegvallen van de PLKP haar meerderheid verloren, waardoor nu nieuwe onderhandelingen met éénmansfracties aan de orde zijn. Tevens heeft premier Ys de Venezolaanse consul nogmaals ontbo-

den op Fort Amsterdam en aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken een brief geschreven waarin een opsomming van de incidenten wordt gegeven en verzocht wordt 'om passende maatregelen op het hoogste niveau te nemen'.

(SC) De uitgenodigde partijen voor het bezoek aan Venezuela zien allen een status aparte voor Curaçao als tussenstation op weg naar totale onafhankelijkheid. Venezuela, dat de Amerikaanse aanwezigheid en Nederlandse rol in de Antillen al jaren een doorn in het oog is, speelt hier handig op in door een aanzet tot "integratie" (feitelijk: uitbreiding van de onderlinge samenwerking) te willen geven. Van een serieuze Venezolaanse militaire dreiging jegens de Nederlandse Antillen (en Aruba) is echter geen sprake. Bovenstaande kwesties hebben derhalve geen directe veiligheidsimplicaties voor de in de Antillen gestationeerde Nederlandse militairen. Zij passen echter wel naadloos in de tendens dat Venezuela, bij een status aparte voor Curaçao, meer gelegenheid zal zien voor financiële steun aan en ideologische beïnvloeding van bepaalde politieke partijen of belangengroepen op Curaçao. Daarbij vervullen de Venezolaanse consuls op de drie Benedenwindse Eilanden een instrumentele rol. Tevens worden de rijkelijke olie-inkomsten ten dele ingezet voor ideologische propaganda en beïnvloeding.